

πρόδηλα σφάλματα κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών ή παρέλειψε να λάβει υπόψη ουσιώδη στοιχεία που θα μπορούσαν να κάνουν πιστευτή

την ύπαρξη ενός αποτελέσματος επιδοτήσεως ή αν υπεισήλθαν στην αιτιολογία της στοιχεία συνιστώντα κατάχρηση εξουσίας.

Στην υπόθεση 191/82,

FÉDÉRATION DE L'INDUSTRIE DE L'HUILERIE DE LA CEE (FEDIOL), εδρεύουσα στις Βρυξέλλες, εκπροσωπούμενη από το δικηγόρο Κολωνίας Dietrich Ehle, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο το δικηγόρο Ernest Arendt, 34 B, rue Philippe-II,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από το νομικό της σύμβουλο Peter Gilsdorf, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Oreste Montalto, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

καθής,

η οποία αφορά, κατά το παρόν στάδιο της διαδικασίας, το παραδεκτό της προσφυγής της Fédération de l'industrie de l'huile de la CEE (FEDIOL), με την οποία ζητείται η ακύρωση της από 25 Μαΐου 1982 ανακοινώσεως της Επιτροπής, με την οποία γνωστοποιήθηκε η άρνηση κίνησης της κατά των επιδοτήσεων διαδικασίας, σχετικά με εισαγωγές πίτας σόγιας προελεύσεως Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συνκείμενο από τους J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο, P. Pescatore, A. O'Keeffe και U. Everling, προέδρους τμήματος, Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans, O. Due, K. Bahlmann, Y. Galmot και K. Κακούρη, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: S. Rozès
γραμματέας: P. Heim

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας, τα αιτήματα, οι λόγοι και τα επιχειρήματα των διαδίκων επί του παραδεκτού της προσφυγής, συνοψίζονται ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά

Προκειμένου να θέσει σε εφαρμογή την κοινή εμπορική πολιτική και μια εναρμονισμένη ανάπτυξη του εξωτερικού εμπορίου της Κοινότητας, το Συμβούλιο, με τον κανονισμό 459/68, της 5ης Απριλίου 1968, περί προστασίας από την πρακτική ντάμπινγκ, πριμοδοτήσεις ή επιδοτήσεις από χώρες μη μέλη της ΕΟΚ (JO L 93, σ. 1), θέσπισε, τηρώντας τους κανόνες του άρθρου VI της Γενικής Συμφωνίας περί Δασμών και Εμπορίου (GATT) και της συμφωνίας της σχετικής με τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου αυτού, ένα κοινό σύστημα προστασίας από τις εισαγωγές, προελεύσεως τρίτων χωρών, οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο ντάμπινγκ, πριμοδοτήσεων ή επιδοτήσεων.

Δεδομένου ότι οι πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις κατέληξαν, το 1979, σε μια νέα συμφωνία περί της εφαρμογής του άρθρου VI της γενικής συμφωνίας (κώδικας του 1979 κατά του ντάμπινγκ) και σε μια συμφωνία περί της ερμηνείας και της εφαρμογής των άρθρων VI, XVI και XXIII της γενικής συμφωνίας, ο κανονισμός 459/68 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 3017/79 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1979, περί της άμυνας κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων εκ

μέρους χωρών μη μελών της ΕΟΚ (ΕΕ ειδ. έκδ. τομ. 11/017, σ. 67).

Το Συμβούλιο έκρινε ότι, για να τεθούν σε εφαρμογή τα μέτρα άμυνας, έπρεπε να θεσπιστούν διαδικασίες «ώστε εκείνος που ενεργεί επ' ονόματι ενός παραγωγού της Κοινότητας, που θεωρεί ότι θίγεται ή απειλείται από τις εισαγωγές που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων, να δύναται να προβεί σε έγγραφη καταγγελία». Κατά συνέπεια, το άρθρο 5 του κανονισμού 3017/79 ορίζει:

1. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο καθώς και κάθε ένωση χωρίς νομική προσωπικότητα που ενεργεί επ' ονόματι ενός παραγωγού της Κοινότητας που θεωρεί ότι θίγεται ή απειλείται από τις εισαγωγές που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων δύναται να προβεί σε έγγραφη καταγγελία.
2. Η καταγγελία πρέπει να περιλαμβάνει επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ως προς την ύπαρξη ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων και ως προς τη ζημία που προκύπτει από αυτά.
3. Η καταγγελία δύναται να απευθύνεται στην Επιτροπή ή σε ένα κράτος μέλος που τη διαδίδάει στην Επιτροπή. Η Επιτροπή αποστέλλει στα κράτη μέλη αντίγραφο κάθε καταγγελίας που λαμβάνει.
4. Η καταγγελία είναι δυνατό να αποσύρεται, οπότε η διαδικασία περατώνεται, εκτός αν η περάτωση αυτή δεν είναι προς το συμφέρον της Κοινότητας.

5. Όταν αποδεικνύεται, μετά από διαβούλευση, ότι η καταγγελία δεν περιέχει επαρκή αποδεικτικά στοιχεία, ώστε να δικαιολογείται η έναρξη μιας έρευνας, ο καταγγέλων ενημερώνεται σχετικά.

6. Όταν, ελλείψει καταγγελίας, ένα κράτος μέλος έχει στην κατοχή του επαρκή αποδεικτικά στοιχεία αφορώντα ταυτόχρονα ντάμπινγκ ή επιδότηση και ζημία προκύπτουσα από αυτά για έναν κλάδο παραγωγής της Κοινότητας, τα κοινοποιεί αμέσως στην Επιτροπή.

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 3017/79, η Fédération de l'industrie de l'huile της EOK (FEDIOL), εδρεύουσα στις Βρυξέλλες, απήρθυνε στις 2 Απριλίου 1980 προς την Επιτροπή μια έγγραφη καταγγελία, με την οποία της ζητούσε να κινήσει την κατά των επιδοτήσεων διαδικασία κατά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, όσον αφορά εισαγωγές πίτας σόγιας.

Η καταγγελία αυτή αποτέλεσε συνέχεια, στον ίδιο τομέα, μιας προηγούμενης καταγγελίας της FEDIOL στρεφόμενης κατά των επιδοτήσεων, που υποβλήθηκε στις 3 Ιανουαρίου 1977, υπό το κράτος του κανονισμού 459/68· η πρώτη αυτή καταγγελία αποτέλεσε το αντικείμενο, στις 14 Απριλίου 1977, μιας γνώμης κινήσεως διαδικασίας (JO C 89, σ. 7), και εν συνεχεία, στις 10 Δεκεμβρίου 1977, μιας γνώμης τερματισμού της διαδικασίας (JO C 298, σ. 2), δεδομένου ότι η Επιτροπή είχε λάβει από τη βραζιλιανή κυβέρνηση ικανοποιητικές εγγυήσεις, οι οποίες της είχαν επιτρέψει να αναμένει, κατά την εποχή εκείνη, τη θέσπιση μέτρων άμυνας.

Η από 2 Απριλίου 1980 καταγγελία της FEDIOL αφορούσε, όπως και η πρώτη, τις επιδοτήσεις που χορηγούσε άμεσα ή έμμεσα η Βραζιλία στην παραγωγή ή στην εξαγωγή πίτας σόγιας. Ακόμα ειδικότερα, αναφερόταν σε τέσσερα είδη επιδοτήσεων:

— υψηλότερες φορολογικές επιβαρύνσεις κατά την εξαγωγή σπόρων σόγιας απ' ό,τι για την πίτα σόγιας, η οποία είναι το παράγωγο προϊόν·

— ποσοτώσεις στην εξαγωγή σπόρων σόγιας, με τη συνέπεια οι εσωτερικές τιμές να είναι κατώτερες για τους σπόρους σόγιας της βραζιλιανής ελαιουργίας·

— υψηλότερος φόρος επί της κυκλοφορίας εμπορευμάτων κατά την εξαγωγή σπόρων σόγιας απ' ό,τι είναι της πίτας σόγιας·

— προτιμησιακό επιτόκιο για τις πιστώσεις επί της εξαγωγής πίτας σόγιας.

Η καταγγελία της FEDIOL περιείχε αρκετά στοιχεία προς απόδειξη της υπάρξεως των επιδοτήσεων αυτών και της ζημίας που προκύπτει εντεόν για την κοινοτική ελαιουργία.

Κατά συνέπεια, η FEDIOL ζήτησε από την Επιτροπή, αφού προέβη στις απαραίτητες διαβουλεύσεις, να εφαρμόσει το άρθρο 7, παράγραφος 1 του κανονισμού 3017/79, σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου:

Όταν, μετά τις διαβουλεύσεις, φαίνεται ότι υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία, ώστε να δικαιολογείται η έναρξη μιας έρευνας, η Επιτροπή οφείλει αμέσως:

α) να αναγγείλει την έναρξη μιας έρευνας στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων· η αναγγελία αυτή αναφέρει το προϊόν και τις ενδιαφερόμενες χώρες, παρέχει μια περίληψη των ληφθεισών πληροφοριών και διευκρινίζει ότι κάθε χρήσιμη πληροφορία πρέπει να γνωστοποιείται στην Κοινότητα· η αναγγελία αυτή καθορίζει

την προθεσμία εντός της οποίας τα ενδιαφερόμενα μέρη δύνανται να γνωστοποιήσουν εγγράφως τις απόψεις τους και να ζητήσουν ακρόαση από την Επιτροπή σύμφωνα με το σημείο 5·

- 6) να ειδοποιήσει τους εξαγωγείς και εισαγωγείς που η Κοινότητα γνωρίζει ότι είναι ενδιαφερόμενοι, καθώς και τους αντιπροσώπους της χώρας εξαγωγής και τους καταγγέλλοντες·
- γ) να αρχίσει την έρευνα στο κοινοτικό επίπεδο, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη· η έρευνα αυτή αφορά ταυτόχρονα στο ντάμπινγκ ή την επιδότηση και τη ζημία που προκύπτει από αυτά και διεξάγεται σύμφωνα με τα σημεία 2 έως 8.

Δεδομένου ότι η Βραζιλία, κατά τις αρχές Απριλίου 1980, κατήργησε έναν από τους βαλλόμενους φόρους κατά την εξαγωγή, η καταγγελία της FEDIOL τροποποιήθηκε κατά συνέπεια με την από 23 Ιουνίου 1980 επιστολή.

Η καταγγελία, ως προς τα πραγματικά και νομικά περιστατικά, συμπληρώθηκε με σειρά παρατηρήσεων της FEDIOL· έγιναν διαβουλεύσεις μεταξύ Επιτροπής και κρατών μελών, καθώς και μεταξύ Επιτροπής και Βραζιλίας.

Με την από 5 Φεβρουαρίου 1982 επιστολή, η Επιτροπή γνωστοποίησε στη FEDIOL ότι, κατόπιν προσεκτικής εξέτασής της καταγγελίας της και ύστερα από διαβουλεύσεις με τη βραζιλιανή κυβέρνηση, οι υπηρεσίες της δεν ήταν της γνώμης να κινήσουν μια κατά των επιδοτήσεων διαδικασία. Η πρόθεση αυτή βασίστηκε στη σκέψη ότι οι επίδικες επιδοτήσεις δεν εφαρμόζονταν πλέον κατ' ουσία και ότι το καθαρό σωρευτικό αποτέλεσμά τους δεν αρκούσε για να δικαιολογήσει την κίνηση μιας διαδικασίας.

Με την από 25 Μαΐου 1982 επιστολή, η Επιτροπή γνωστοποίησε στη FEDIOL ότι οι συμπληρωματικές πληροφορίες και παρατηρήσεις που της είχαν διαβιβάσει δεν την είχαν κάνει να μεταβάλει την εκτίμηση του φακέλου στην οποία είχε προβεί· κατά συνέπεια, σύμφωνα με το

άρθρο 5, παράγραφος 5, του κανονισμού 3017/79, η FEDIOL πληροφορήθηκε ότι δεν έπρεπε να κινηθεί μια διαδικασία κατά των επιδοτήσεων, όσον αφορά τις εισαγωγές πίτας σόγιας βραζιλιανής προελεύσεως.

Η Επιτροπή πρόσθεσε ότι θα εξακολουθούσε να παρακολουθεί προσεκτικά τις εξελίξεις της κατάστασης στον τομέα αυτό, πολύ δε περισσότερο καθόσον η εξέλιξη της βραζιλιανής πολιτικής στον τομέα των πιστώσεων μπορούσε να δημιουργήσει ορισμένες ανησυχίες, τόσον όσον αφορά την προθεσμία όσον και το επιτόκιο.

II — Έγγραφη διαδικασία

Στις 29 Ιουλίου 1982, η FEDIOL άσκησε προσφυγή με την οποία ζήτησε από το Δικαστήριο:

- να ακυρώσει την απόφαση που περιέχεται στην από 25 Μαΐου 1982 επιστολή της Επιτροπής, με την οποία αρνήθηκε να κινήσει διαδικασία κατά των επιδοτήσεων, όσον αφορά τις εισαγωγές πίτας σόγιας βραζιλιανής προελεύσεως·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 11 Οκτωβρίου 1982, η Επιτροπή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 91 του κανονισμού διαδικασίας, ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί του παραδεκτού της προσφυγής χωρίς να εισέλθει στη συζήτηση της ουσίας, να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη και να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Η προσφεύγουσα — αιτούσα όσον αφορά τη διαδικασία ενστάσεως απαράδεκτη — με τις παρατηρήσεις της που κατέθεσε στις 11 Νοεμβρίου 1982 ζήτησε από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση της Επιτροπής με την οποία ζητήθηκε από αυτό να αποφανθεί επί του παραδεκτού χωρίς να εισέλθει στην ουσία, να απορρίψει την ένσταση απαράδεκτη και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Το Δικαστήριο, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά την αγόρευση της γενικής εισαγγελέα, αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας επί της ενστάσεως, χωρίς να διατάξει προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

III — Λόγοι και επιχειρήματα που προβλήθηκαν από τους διαδίκους κατά την έγγραφη διαδικασία επί του παραδεκτού της προσφυγής

Η *Επιτροπή* υπογραμμίζει ότι η παρούσα υπόθεση είναι η πρώτη που φέρεται στο Δικαστήριο, σχέση έχουσα με τη νομική κατάσταση ενός καταγγέλλοντος ή ενός παραγωγού κράτους μέλους, ο οποίος θίγεται από εισαγωγές που αποτελούν αντικείμενο πρακτικής ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων, στο πλαίσιο μιας διαδικασίας αντιντάμπινγκ ή αντισταθμίσεως. Καταρχήν, τίθεται το ζήτημα κατά πόσο ο καταγγέλων, όπως η προσφεύγουσα, έχει το δικαίωμα να υποχρεώσει την Επιτροπή να κινήσει μια επίσημη διαδικασία· το ζήτημα αυτό συνδέεται στενά με το ζήτημα του ενδεχόμενου δικαιώματος ενός καταγγέλλοντος ή κάθε προσώπου που θίγεται από τις επιδοτήσεις τις χορηγούμενες από τρίτη χώρα, ώστε να λαμβάνονται μέτρα και, ειδικότερα, να θεσπίζονται αντισταθμιστικοί δασμοί. Η Επιτροπή προσδίδει θεμελιώδη σημασία τόσο στις προεκτάσεις των δραστηριοτήτων της στον τομέα της οικονομικής και εμπορικής πολιτικής και τις καθαρώς πολιτικές της επιπτώσεις, όσο και στη συμβουλή της στη νομική προστασία μέσα στην Κοινότητα.

Η *προσφεύγουσα* — καθώς όσον αφορά την ένσταση απαραδέκτου — δεν αμφισβητεί τη σπουδαιότητα του προβλήματος του παραδεκτού της προσφυγής της, το οποίο θα έπρεπε να τοποθετηθεί στο γενικότερο πλαίσιο της νομικής προστασίας από την πρακτική ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων εκ μέρους τρίτης χώρας, για τη λύση του οποίου θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη η νομική κατάσταση στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη της ΓΣΔΕ (GATT).

A — Ως προς την ενεργητική νομιμοποίηση της προσφεύγουσας

Η *Επιτροπή* προβάλλει ότι η προσφεύγουσα FÉDIOL δεν είναι νομικό πρόσωπο σύμφωνα με το δίκαιο ενός των κρατών μελών, αλλά μια ένωση στερομένη ικανότητας δικαίου, εδρεύουσα στο Βέλγιο. Με αυστηρή ερμηνεία του άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης ΕΟΚ, αυτή στερείται του δικαιώματος ασκήσεως προσφυγής και δεν νομιμοποιείται ενεργητικώς.

Λαμβανομένων πάντως υπόψη των δικονομικού χαρακτήρα αρμοδιοτήτων που ο κανονισμός 3017/79 παρέχει στις ενώσεις που δεν έχουν νομική προσωπικότητα, οι οποίες ενεργούν επ' ονόματι παραγωγού της Κοινότητας, θα φαινόταν παράλογο να μην αναγνωρίζεται σε μια τέτοια ένωση το δικαίωμα προσφυγής· πρέπει επομένως η έννοια του «νομικού προσώπου», κατά την έννοια του άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης ΕΟΚ, να γίνει δεκτή με μεγάλη ευρύτητα.

Η *προσφεύγουσα* — καθώς όσον αφορά την ένσταση απαραδέκτου — φρονεί ότι, σύμφωνα με τη γενικώς αναγνωρισμένη θεωρία της πραγματικότητας, όλες οι ενώσεις που αναγνωρίζονται από το νόμο και έχουν ορισμένες αρμοδιότητες, ειδικότερα οι ενώσεις που έχουν τη δυνατότητα να εκφράζονται συλλογικά για την προστασία συμφερόντων νομικώς αναγνωριζόμενων και προστατευόμενων, έχουν καταρχήν νομική προσωπικότητα και μπορούν να νομιμοποιηθούν ενεργητικώς.

Εν πάση περιπτώσει, το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 3017/79 παρέχει το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας «σε κάθε ένωση χωρίς νομική προσωπικότητα», που ενεργεί επ' ονόματι ενός παραγωγού της Κοινότητας· προκύπτει επομένως ότι μια τέτοια ένωση μπορεί οπωσδήποτε να νομιμοποιηθεί ενεργητικώς, κατ' εφαρμογή του άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης.

*B — Όσον αφορά το ζήτημα αν η προ-
οβαλλόμενη ανακοίνωση αποτελεί
πράξη της Επιτροπής*

Η *Επιτροπή* δέχεται ότι η προσβαλλόμενη ανακοίνωση (ανεξαρτήτως πάντως της νομικής της αξίας), μολονότι έχει υπογραφεί μόνο από έναν υπάλληλο, πρέπει να αναγνωριστεί ως πράξη προερχόμενη από κοινοτικό όργανο· πρόκειται περί μιας ανακοινώσεως που έγινε επ' ονόματι της Επιτροπής, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 5, του κανονισμού 3017/79.

Η *προσφεύγουσα* θεωρεί ότι η από 25 Μαΐου 1982 επιστολή περιέχει πράγματι μια απόφαση της Επιτροπής που αφορά την αίτηση κινήσεως διαδικασίας.

*G — Όσον αφορά το ζήτημα αν η προ-
οβαλλόμενη ανακοίνωση αποτελεί
απόφαση κατά την έννοια του
άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης*

Η *Επιτροπή* φρονεί ότι, για να αποτελεί απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης, η ανακοίνωση δεν αρκεί να παράγει οποιαδήποτε έννομα αποτελέσματα· είναι απαραίτητο να παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, μετάδλλουσα, επομένως, κατά τρόπο χαρακτηριστικό τη νομική κατάσταση του προσφεύγοντος· απλή προσβολή των συμφερόντων του δεν αρκεί.

Θα έπρεπε επομένως να διερευνηθεί κατά πόσο η ανακοίνωση που απευθύνθηκε στην προσφεύγουσα στις 25 Μαΐου 1982 μπορούσε να παραγάγει τέτοια συγκεκριμένα έννομα αποτελέσματα. Η απάντηση δεν μπορεί να αντληθεί ούτε από τον εξωτερικό τύπο της πράξεως ούτε από το κατά φαινόμενο περιεχόμενό της, αλλά από το σκοπό που επιδιώκεται στο πλαίσιο της διαδικασίας αντισταθμίσεως, λαμβανομένης υπόψη της θέσεως του αιτούντος στο σύνολο της διαδικασίας.

α) Όσον αφορά το σκοπό της ανακοινώσεως, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή γνωστοποίησε στη FEDIOL, στις 25 Μαΐου 1982, παραπέμψασα στο άρθρο 5, παράγραφος 5, του κανονισμού 3017/79, ότι η αίτησή της περί κινήσεως νέας διαδικασίας αντισταθμίσεως κατά της Βραζιλίας δεν περιείχε αρκετά αποδεικτικά στοιχεία δικαιολογούντα τη διενέργεια έρευνας. Η στάση αυτή αιτιολογήθηκε κυρίως με παραπομπή στο έγγραφο εργασίας που είχε επισυναφθεί στην από 5 Φεβρουαρίου 1982 επιστολή· επομένως, τα παρασχεθέντα στοιχεία έπρεπε να είναι ουσιώδη.

Η ανακοίνωση δεν ήταν τίποτα περισσότερο από την ενημέρωση που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 5· δεν περιείχε απόφαση, πράξη μη προβλεπόμενη και μη καλυπτόμενη από τη διάταξη αυτή. Δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η παραπομπή στο άρθρο αυτό είχε αποκλειστικό σκοπό να συγκαλύψει τον πραγματικό χαρακτήρα της ανακοινώσεως και ότι το νομικό έρεισμα έπρεπε να δρευθεί στα άρθρα 5, παράγραφος 2, 7, παράγραφος 1, και 9 του κανονισμού 3017/79 ή στις αρχές της ασφάλειας του δικαίου και της νομικής σιφηνείας.

Πράγματι, ο κανονισμός σιωπά όσον αφορά την απόρριψη αιτήσεως κινήσεως διαδικασίας. Πλην όμως, ο κοινοτικός νομοθέτης εκουσίως απέσχε από το να ρυθμίσει κανονιστικά, κατά τρόπο τόσο τυπικό, το πέρας της προκαταρκτικής διαδικασίας· το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφοι 1 και 2, δεν μπορεί να μειώσει το δικαίωμα προς έκδοση επίσημης απόφασης, δυνάμενης να αποτελέσει αντικείμενο ένδικης προσφυγής. Το γεγονός ότι μπορεί να κινηθεί μια επίσημη διαδικασία έρευνας δεν σημαίνει, εν πάση περιπτώσει, ότι η προκαταρκτική διαδικασία, της οποίας αποτελεί συνέχεια, πρέπει να τερματίζεται με απόφαση. Οι γενικές αρχές του δικαίου ουδόλως απαιτούν μια τέτοια απόφαση· επιπλέον, θα μπορούσαν να οδηγήσουν τα

όργανα της Κοινότητας στο να προβλέψουν, γενικά, έναν επίσημο τερματισμό της διαδικασίας ή να προθούν στον εν λόγω τερματισμό κατά περίπτωση. Αυτό δεν αποτελεί αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως βάσει του άρθρου 173, όπως διαμορφώνεται στην παρούσα περίπτωση· εξάλλου, το Δικαστήριο δεν επιλαμβάνεται της υποθέσεως βάσει του άρθρου 175.

6) Λαμβανομένης υπόψη της *νομικής γνώσεως της ενημέρωσεως*, που αναφέρεται στο άρθρο 5, παράγραφος 5, του κανονισμού 3017/79, πρέπει να γίνει δεκτό ότι

- η ανακοίνωση που απευθύνθηκε στην προσφεύγουσα στις 25 Μαΐου 1982 αποτελούσε την ενημέρωση που αναφέρεται στο άρθρο 5, παράγραφος 5, του κανονισμού και δεν περιείχε άλλες αποφάσεις με ευρύτερο περιεχόμενο από την εν λόγω ενημέρωση·
- η ενημέρωση αυτή, μολονότι περιείχε μάλλον μια δήλωση βουλήσεως της Επιτροπής, ότι κατά το παρόν στάδιο η Επιτροπή δεν ήταν της γνώμης να κινήσει επίσημη διαδικασία κατά την έννοια του άρθρου 7, παρ' όλα αυτά δεν αποτελούσε απόφαση δυνάμενη να προσβληθεί κατά την έννοια του άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης.

Από τη νομολογία του Δικαστηρίου στον τομέα του ανταγωνισμού ελάχιστα χρήσιμα στοιχεία παρέχονται στο παρόν πλαίσιο· τα μόνα που θα μπορούσαν να γίνουν ευρέως δεκτά είναι οι σκέψεις της αποφάσεως της 18ης Οκτωβρίου 1979 (GEMA, 125/78· Jurispr. σ. 3173). Το γεγονός ότι δεν δόθηκε ευνοϊκή συνέχεια στην καταγγελία δεν φαίνεται ότι πρέπει να έχει χαρακτήρα καθοριστικότερο σε μια διαδικασία αντιντάμπινγκ παρά σε περιπτώσεις προσβολής των κανόνων του ανταγωνισμού· ακόμη δε περισσότερο δεν υπάρχει κανένας λόγος να θεωρηθεί ότι η νομική κατάσταση του καταγγέλλοντος πρέπει να είναι οπωσδήποτε πιο ισχυρή στο πλαίσιο

του κανονισμού 3017/79 απ' ό,τι στο δίκαιο των συμπράξεων.

Από αρκετές διατάξεις του κανονισμού 3017/79 (άρθρο 5, παράγραφος 4· άρθρο 5, παράγραφος 6· άρθρο 6, παράγραφος 1· άρθρο 7, παράγραφος 7, στοιχείο α· άρθρο 11) προκύπτει εμμέσως πλην σαφώς ότι η Επιτροπή μπορεί, όπως προβλέπει εξάλλου το άρθρο 2 του Κώδικα Επιδοτήσεων της ΓΣΔΕ, να προβεί σε ενέργειες σε μια διαδικασία αντισταθμίσεως χωρίς να της έχει προηγουμένως υποβληθεί καταγγελία.

Τα στοιχεία που παρέχονται σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 5, εκφράζουν, βεβαίως, τη θέληση της Επιτροπής να μην κινήσει, προς το παρόν και υπό τις δεδομένες περιστάσεις, μια επίσημη διαδικασία κατά την έννοια του άρθρου 7· αυτός ο τερματισμός της διαδικασίας δεν έχει πάντως οριστικό χαρακτήρα: η Επιτροπή μπορεί, ανά πάσα στιγμή, να επαναλάβει, αν το κρίνει σκόπιμο, την εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων που παρέχονται με την καταγγελία.

Στο παρόν στάδιο, δεν έπρεπε να έχει ήδη γίνει μια επίσημη κατά κυριολεξία διαδικασία· θα έπρεπε μάλλον να γίνει μια εξέταση ή μια προκαταρκτική διαδικασία και αν, κατά την έκταση των διαβουλεύσεων που προβλέπονται στο άρθρο 6, η εξέταση δεν είχε γίνει, δεν θα ετίθετο θέμα «τερματισμού της διαδικασίας».

Τα συμφέροντα του καταγγέλλοντος προσβάλλονται αναμφισβήτητα από την εκδήλωση της θελήσεως της Επιτροπής να μην κινήσει, κατά το παρόν στάδιο, επίσημη διαδικασία· εντούτοις, το μόνο προσδιοριστικό θα ήταν το ζήτημα κατά πόσο το εν λόγω θίξιμο των συμφερόντων μπορεί να θεωρηθεί ως χαρακτηριστική μεταβολή της νομικής καταστάσεως του καταγγέλλοντος και αν υπάρχει επομένως λόγος να της αναγνωριστεί δικαίωμα, δύναμενο να προβληθεί δικαστικώς, προς κίνηση επίσημης έρευνας, αν δεν έχουν παρασχεθεί «επαρκή αποδεικτικά στοιχεία», κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2.

γ) Όσον αφορά τη *νομική κατάσταση του καταγγέλλοντος* στο πλαίσιο της κανονιστικής ρυθμίσεως αντισταθμίσεως τίθεται κατ' ουσίαν το ζήτημα αν το κοινοτικό δίκαιο του παρέχει δικαίωμα προς λήψη μέτρων προστασίας. Τέτοια περίπτωση δεν συμβαίνει.

Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 3017/79, αντισταθμιστικός δασμός μπορεί να θεσπιστεί προς αντισταθμίση της επιδοτήσεως· το θεσμικό όργανο παραμένει επομένως ελεύθερο να θεσπίσει ή όχι τέτοια μέτρα.

Το άρθρο 7, παράγραφος 9, του κανονισμού ορίζει ότι μια διαδικασία περαιώνεται είτε με τον τερματισμό της είτε με οριστικό μέτρο. Η παντελής έλλειψη κανονιστικής ρυθμίσεως όσον αφορά το ζήτημα πού, πότε και υπό ποιες προϋποθέσεις πρέπει να λαμβάνονται οριστικά μέτρα συνιστά ένδειξη ότι ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να αφήσει ελεύθερα τα χέρια στο αρμόδιο θεσμικό όργανο στον τομέα αυτό.

Δεν υπάρχει κανένας αυτοματισμός όσον αφορά τη θέσπιση οριστικών μέτρων σε περίπτωση ζημίας οφειλόμενης σε πρακτική ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων. Τα οριστικά μέτρα θεσπίζονται μόνον όταν «τα συμφέροντα της Κοινότητας επιβάλλουν μια κοινοτική ενέργεια» (άρθρο 12, παράγραφος 1, του κανονισμού)· τα αρμόδια όργανα διαθέτουν επομένως ένα μεγάλο περιθώριο πολιτικής εκτιμήσεως, προκειμένου να υπερασπίσουν τα συμφέροντα της Κοινότητας και να εξισορροπούν τα αντίθετα συμφέροντα. Εν προκειμένω, δεν πρόκειται μόνο για εξισορρόπηση συμφερόντων των καταναλωτών και των παραγωγών, αλλά προς επίλυση των συγκρούσεων συμφερόντων πολύ πιο περίπλοκων και, προεχόντως, να λαμβάνονται υπόψη οι επιτακτικές εμπορικές σχέσεις με την τρίτη χώρα περί της οποίας πρόκειται. Τα κοινοτικά όργανα πρέπει να διαθέτουν απεριόριστη διακριτική εξουσία, εκφεύγουσα από το δικαστικό έλεγχο, προκειμένου να εκτιμούν αν πρέπει να ληφθούν οριστικά μέτρα. Η

έκφραση «όταν τα συμφέροντα της Κοινότητας το επιβάλλουν» είναι πάρα πολύ αόριστη, ούτως ώστε να μπορούν να αντληθούν νομικά κριτήρια δυνάμει να αποτελέσουν το αντικείμενο δικαστικού ελέγχου.

Το να αναγνωριστεί στον καταγγέλοντα η δυνατότητα προσβολής, ενώπιον του Δικαστηρίου, αποφάσεως των θεσμικών οργάνων περί αρνήσεως να προδούν σε πράξη κατά μιας χώρας εξαγωγής θα ενείχε τον κίνδυνο να τεθεί εν αμφιδύλω το αποτέλεσμα που προέκυψε από την πορεία της διαπραγματεύσεως.

Κάθε οριστικό μέτρο που θεσπίζεται κατ' εφαρμογή του κανονισμού 3017/79 αποτελεί, από τη φύση του, μέτρο προστασίας που αφορά την εμπορική πολιτική, έστω κι αν εξυπηρετεί την προστασία της εθνικής παραγωγής και συμπίπτει επομένως με το συμφέρον του ιδιώτη. Στο νομοθέτη εναπόκειται να αποφασίζει αν, ενόψει των ατομικών αυτών συμφερόντων, προτίθεται να παράσχει στους ενδιαφερόμενους ένδικο μέσο, ανεξαρτήτως του τύπου του, κατά των αποφάσεων των πολιτικών αρχών στον τομέα αυτό· τέτοια περίπτωση δεν συντρέχει στο πεδίο του κανονισμού 3017/79.

Ο νομοθέτης, παρέχοντας το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας, ουδόλως είχε σκοπό να απονείμει στους ενδιαφερόμενους οικονομικούς επιχειρηματίες δικαίωμα προσφυγής, αλλά απλώς, όπως στον τομέα των κλασικών μέτρων προστασίας της εμπορικής πολιτικής, την επίσημη δυνατότητα να καταστήσουν γνωστή στις κοινοτικές αρχές την άποψή τους.

Κανένα επιχείρημα δεν μπορεί να αντληθεί από την ύπαρξη μιας τέτοιας προσφυγής σε άλλες έννομες τάξεις. Η ΓΣΔΕ και, ειδικότερα, ο κώδικάς της περί επιδοτήσεων, άφησε εξ ολοκλήρου ανοικτό το θέμα των μέσων που πρέπει να χρησιμοποιούνται για την τήρηση, επί εθνικού επιπέδου, των κανόνων συμπεριφοράς που τηρούνται στο διεθνές δίκαιο.

Αν ο καταγγέλων δεν έχει κανένα δικαίωμα συνιστάμενο στο ότι η Επιτροπή πρέπει να λάβει μέτρα προστασίας κατά τρίτης χώρας, δεν έχει επιπλέον το δικαίωμα προς κίνηση διαδικασίας επίσημης έρευνας.

Η αναγνώριση ενός τέτοιου δικαιώματος, καθαρώς διαδικαστικού χαρακτήρα, δεν παρέχει στον καταγγέλλοντα από νομικής πλευράς, κανένα πλεονέκτημα, πλην της δυνατότητας να προσκομίσει ενώπιον της Επιτροπής συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία, δυνάμενα, ανάλογα με την περίπτωση, να μεταβάλλουν τη στάση της· η ύπαρξη της δυνατότητας αυτής δεν αρκεί πάντως για να μεταβάλει τη νομική κατάσταση του καταγγέλοντος.

Εξάλλου, η πιθανή συνέπεια της αναγνωρίσεως ενός τέτοιου δικαιώματος θα ήταν να υπαχθεί και η μετέπειτα συμπεριφορά της αρμόδιας αρχής σε δικαστικό έλεγχο, τουλάχιστον μερικό: το δικαίωμα προς κίνηση μιας διαδικασίας ελάχιστα συμβιβάζεται με τη χορήγηση, στην Επιτροπή ή στο Συμβούλιο, μιας απόλυτης διακριτικής εξουσίας προς λήψη αποφάσεως· με αυτό θα εξητηίτο τουλάχιστον ο έλεγχος επί ενδεχόμενης καταχρήσεως εξουσίας και θα συνεπαγόταν σημαντικό περιορισμό της σωστής εκτιμήσεως των κοινοτικών οργάνων.

Η κίνηση μιας επίσημης διαδικασίας αποτελεί ήδη ένα μέτρο που δεν είναι χωρίς επιπτώσεις επί του εμπορίου και των σχέσεων με την εν λόγω τρίτη χώρα· αναπόκειται επομένως στον αρμόδιο πολιτικό φορέα της εμπορικής πολιτικής να αποφασίσει αν ήταν σκόπιμο να κινήσει μια ευρείας εκτάσεως διαδικασία με τέτοιες συνέπειες. Τέτοια περίπτωση συμβαίνει ιδίως όσον αφορά τον τομέα των μέτρων αντισταθμίσεως.

Η έννοια σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή, το αρμόδιο πολιτικό όργανο, κατά τη διάρκεια της προπαρασκευαστικής φάσεως, μπορεί να αρνηθεί την κίνηση και τη διενέργεια επίσημης έρευνας, αν δεν είναι προς το συμφέρον της Κοινότητας, και διαθέτει προς τούτο μια διακριτική εξουσία εκφεύγουσα από το δικαστικό έλεγχο, θα ήταν σύμφωνη με τα άρθρα 5 και 7 του κανονισμού 3017/79, ακόμη κι αν έλειπε, από το άρθρο 5, παράγραφος 5, κάθε ρητή αναφορά στο να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα της Κοινότητας. Πέρα από τις προϋποθέσεις παραδεκτού, το άρθρο 5, παράγραφος 5, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, επιβάλλουν όπως η καταγγελία περιέχει επαρκή αποδεικτικά στοιχεία «ώστε να δικαιολογείται η έναρξη μιας έρευνας»· η Επιτροπή έπρεπε επομένως να εξακριβώσει αν το σύνολο των εν προκειμένω περιστάσεων, όχι μόνο τα στοιχεία του ντάμπινγκ, της επιδοτήσεως και της ζημίας, αλλά και κάθε άλλη σχετική περίπτωση και, ειδικότερα, το γενικό συμφέρον της Κοινότητας δικαιολογούν τη διενέργεια έρευνας. Έπρεπε ιδίως να έχει τη δυνατότητα να αρνείται την κίνηση της διαδικασίας όταν πείθεται, από το στάδιο της πρώτης εξετάσεως, ότι η θέσπιση οριστικών μέτρων δεν θα εξυπηρετούσε τα συμφέροντα της Κοινότητας.

Στην προκαταρκτική αυτή εξέταση, η παρέμβαση των κρατών μελών, υπό μορφή διαβουλεύσεων που εν πάση περιπτώσει επιτάσσεται, δικαιολογείται από το γεγονός ότι κρίνεται σκόπιμη, όπως επιβεβαιώνεται ειδικότερα από το άρθρο 6, παράγραφος 4, στοιχείο β, του κανονισμού.

Το γεγονός ότι ο καταγγέλων έχει έτσι στερηθεί κάθε έννομη προστασία έναντι της Επιτροπής και του Συμβουλίου στον τομέα της νομοθεσίας που αφορά μέτρα αντισταθμίσεως των επιδοτήσεων δεν αλλοιώνει τη διαπίστωση ότι τα εν λόγω μέτρα προστασίας είναι από τη φύση τους μέτρα ανήκοντα αποκλειστικά στον τομέα

της εμπορικής πολιτικής, η οποία, όπως και όλα τα μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 113 της συνθήκης ΕΟΚ, λαμβάνονται κυρίως προς το συμφέρον της οικονομίας γενικά και επικρατούν των ατομικών συμφερόντων. Το γεγονός ότι τα μέτρα προστασίας αποβλέπουν στην προστασία της κοινοτικής βιομηχανίας δεν αρκεί για να τους προσδώσει έναν ουσιωδώς διαφορετικό χαρακτήρα.

Καμιά διάταξη του κοινοτικού δικαίου δεν χαρακτηρίζει «παράνομες» τις επιδοτήσεις που χορηγούνται κατά την εξαγωγή από τρίτες χώρες· πρόκειται περί αντικειμενικών στοιχείων, αναγόμενων στον οικείο τομέα της ενδιαφερόμενης τρίτης χώρας, ως προς τα οποία θα μπορούσε να αντιδράσει με τα μέσα της εμπορικής πολιτικής που επιτρέπονται από τη ΓΣΔΕ. Υφίστατο, σχετικά, μια ουσιώδης διαφορά προς το δικαίο του ανταγωνισμού, στο πλαίσιο του οποίου τα μέτρα που έχουν ως αποτέλεσμα τη νόθευση του ανταγωνισμού πρέπει να χαρακτηρίζονται πράγματι ως παράνομα· δεν θα προκαλούσε επομένως έκπληξη ότι, αντίθετα προς το δικαίο του ανταγωνισμού, η νομοθεσία περί αντιντάμπινγκ ή κατά των επιδοτήσεων δεν παρέχει, τελικά, καμία προστασία σ' εκείνον που θίγεται από τη συμπεριφορά τρίτων.

Οι παραπομπές στη ΓΣΔΕ και στον κώδικά της περί επιδοτήσεων είναι άνευ σημασίας εν προκειμένω: η θέσπιση αντισταθμιστικών δασμών δεν αποτελεί αναγκαία και αυτόματη αντίδραση κατά των επιδοτήσεων που δεν συμφωνούν με τη ΓΣΔΕ, οι εν λόγω δε διατάξεις αποτελούν, για τα συμβαλλόμενα μέρη, έννομες υποχρεώσεις που από τη φύση τους, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, δεν παράγουν άμεσα αποτελέσματα στο κοινοτικό δίκαιο.

δ) Εν συμπεράσματι, οι σχετικές διατάξεις του κανονισμού 3017/79 πρέπει να ερμηνευθούν ως εξής:

— κάθε καταγγελία που πληροί τις υποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο

5, παράγραφος 3, πρέπει να εξετάζεται από την Επιτροπή, στο πλαίσιο των διδουλεύσεων που προβλέπονται στο άρθρο 6·

— κατά το πέρας της εξέτασής αυτής, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα είτε να κινήσει την επίσημη διαδικασία του άρθρου 7 είτε όχι, «λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση» και ενημερώνοντας τον καταγγέλλοντα σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 5·

— ο καταγγέλλων έχει δικαίωμα για την πληροφόρηση αυτή και μπορεί, ελλείψει αυτής, να ασκήσει την επί παραλείψει προσφυγή που αναφέρεται στο άρθρο 175, εδάφιο 2, της συνθήκης·

— εντούτοις, ο καταγγέλλων δεν έχει το δικαίωμα να υποχρεώσει την Επιτροπή να κινήσει την επίσημη διαδικασία· μια απορριπτική απόφαση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 5, δεν μπορεί επίσης να προσβληθεί βάσει του άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης.

Η *προσφεύγουσα* θεωρεί ότι στην από 25 Μαΐου 1982 ανακοίνωση υπάρχει οριστική απόφαση τερματίζουσα τη διαδικασία καταγγελίας κατά την έννοια του άρθρου 189, εδάφιο 3, της συνθήκης ΕΟΚ, η οποία αποτελεί την άρνηση της Επιτροπής να κινήσει μια κατά των επιδοτήσεων διαδικασία και θίγει τα δικαιώματά της· μια τέτοια απόφαση είναι δεκτική προσφυγής ακυρώσεως κατ' εφαρμογή του άρθρου 173, εδάφιο 2.

α) Η ανακοίνωση περιέχει μια οριστική απόφαση της Επιτροπής επί της από 2 Απριλίου 1980 καταγγελίας· με την ανακοίνωση αυτή η Επιτροπή, αφού έλαβε προσωρινά θέση, προσδιόρισε την άποψή της κατά τρόπο σαφή και οριστικό, υπό μορφή που επιτρέπει να εξατομικευτεί η φύση της. Με την απόφαση αυτή απορρίφθηκε η αίτηση που υπέβαλε η FEDIOL και ελήφθη αρνητική στάση κατά το πρώτο ουσιαστικό δήγμα μιας διαδικασίας κατά

των επιδοτήσεων, δεδομένου ότι οι λόγοι και τα προβληθέντα από τη FEDIOL αποδεικτικά στοιχεία δεν θεωρήθηκαν επαρκή για να δικαιολογήσουν την κίνηση διαδικασίας: Η ανάληψη υποχρέωσης εκ μέρους της Επιτροπής να εξακολουθεί να «παρακολουθεί προσεκτικά την εξέλιξη της καταστάσεως» είναι άνευ σημασίας.

Ο δηλωτικός χαρακτήρας της προσβαλλόμενης ανακοινώσεως είναι πολύ σαφής: η Επιτροπή αρνήθηκε ρητώς και οριστικώς, παρά την αίτηση που περιέχεται στην καταγγελία, να κινήσει την αντισταθμιστική διαδικασία· η προκαταρκτική διαδικασία τερματίστηκε πράγματι με απόφαση· ελλείψει μιας τέτοιας αποφάσεως, η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή επί παραλείψει δάσει του άρθρου 175 της συνθήκης.

Η επίδικη ανακοίνωση δεν αποτελεί μια απλή ενημέρωση: ο φερόμενος ενημερωτικός χαρακτήρας της περιορίζεται στο γεγονός ότι η Επιτροπή αναφέρθηκε τυπικά και πεπλανημένα στο άρθρο 5, παράγραφος 5, του κανονισμού 3017/79· ουσιαστικά, δεν περιείχε, ούτε κατά το περιεχόμενό της ούτε κατά τη λειτουργία της, ενημέρωση κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

6) Από το σύνολο του συστήματος που οργανώνουν τα άρθρα 5 μέχρι 7 του κανονισμού 3017/79 προκύπτει ότι η προκαταρκτική διαδικασία τερματίζεται με απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης.

Αυτή η προκαταρκτική διαδικασία διαστέλλεται από την κατά κυριολεξία έρευνα (άρθρα 7 μέχρι 9 του κανονισμού)· πρόκειται περί δύο αυτοτελών φάσεων, καθεμία από τις οποίες υπόκειται σε πολύ ειδικές προϋποθέσεις.

Ο αυτοτελής χαρακτήρας της διαδικασίας καταθέσεως καταγγελίας δεν πρέπει να αποδυναμώνεται από το γεγονός ότι, σύμφωνα με τον κώδικα κατά των επιδοτήσεων, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να

ενεργεί και ελλείψει καταγγελίας: ο κοινοτικός νομοθέτης δεν έχει προβλέψει επακριβώς ένα τέτοιο δικαίωμα της Επιτροπής να ενεργεί με εντελώς δική της πρωτοβουλία στο άρθρο 5 του κανονισμού 3017/79, αποδεικνύοντας έτσι τη σημασία που προσδίδει στην καταγγελία που προέρχεται από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό τομέα. Η απαίτηση της καταθέσεως μιας καταγγελίας προηγείται της επιτακτικής ανάγκης προστασίας της εν λόγω κοινοτικής παραγωγής· ο ενδιαφερόμενος τομέας είναι καλύτερα σε θέση να εκτιμήσει την ύπαρξη της ζημίας, να προσδιορίσει την αιτία της και να αξιολογήσει τα αποτελέσματα.

Η κατάσταση είναι εντελώς διαφορετική από εκείνη που επικρατεί στον τομέα του ανταγωνισμού: στον τελευταίο, η Επιτροπή υποχρεούται, υπό την ιδιότητά της του φρουρού του ανταγωνισμού, να διαπιστώνει τις παραβάσεις των άρθρων 85 ή 86 της συνθήκης και να υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να θέτουν τέρμα στις διαπιστούμενες παραβάσεις· εξάλλου, προκειμένου για τη διαδικασία αντντάμπινγκ, πρέπει, για να είναι δυνατό να ζητηθεί η κίνηση διαδικασίας, να αποδειχθεί η ζημία, δάσει πολύ συγκεκριμένων κριτηρίων και όχι να αποδεικνύεται απλώς και μόνον η ύπαρξη ενός έννομου συμφέροντος.

Η προκαταρκτική διαδικασία πρέπει οπωσδήποτε να τερματίζεται με επίσημη απόφαση, προβλέπουσα είτε την κίνηση είτε την εγκατάλειψη της διαδικασίας. Η ανάγκη για επίσημο τερματισμό επιβάλλεται επιπλέον όχι μόνο από τις διατάξεις που καθορίζουν τους όρους καταθέσεως καταγγελίας, αλλά και επιτάσσουν τους τρόπους εξελίξεως της διαδικασίας.

Θα ήταν άτοπο να υποστηριχτεί ότι ο κοινοτικός νομοθέτης εκουσίως απέσχε από το να καθιερώσει επίσημα τον τερματισμό της προκαταρκτικής διαδικασίας: ο κανονισμός 3017/79 διατήρησε ρητώς δύο δυνατότητες, δηλαδή την κίνηση μιας διαδικασίας (άρθρο 7, παράγραφος 1) και τον τερματισμό της διαδικασίας (άρθρο 5, παράγραφος 4). Η γνώμη σύμφωνα με την οποία

η Επιτροπή μπορεί να επαναλάβει ανά πάσα στιγμή την εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων που παρέχονται με την καταγγελία είναι ανακριδής και μάλλον θεωρητική: οι διαδικασίες αντιντάμπινγκ και αντισταθμίσεως προϋποθέτουν υφιστάμενες αποδείξεις της υπάρξεως μιας πρακτικής ντάμπινγκ ή επιδοτήσεως, καθώς και της ζημίας που επήλθε κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου· δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να ενεργήσει με δική της πρωτοβουλία, θα μπορούσε μάλλον να ζητήσει από τον καταγγέλλοντα να ενημερώσει την καταγγελία του ή να καταθέσει καινούργια καταγγελία.

Στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί να αντληθεί κανένα επιχείρημα από την υπόθεση GEMA: στην παρούσα υπόθεση η απόφαση είχε ληφθεί από την Επιτροπή και, εξάλλου, οι διαδικασίες αντιντάμπινγκ απαιτούσαν, αντίθετα προς τις σχετικές με τις συμπράξεις διαδικασίες, πλήρως αιτιολογημένη καταγγελία, η λήψη της οποίας από την Επιτροπή αποτελεί την έναρξη της πρώτης φάσεως της επίσημης διαδικασίας.

γ) Η απόρριψη της αιτήσεως κινήσεως διαδικασίας κατά των επιδοτήσεων επιφέρει ζημία στη νομική κατάσταση του συνόλου της ευρωπαϊκής ελαιουργίας, επ'ονόματι της οποίας υποβλήθηκε η καταγγελία.

Η ζημία αυτή συνίσταται, προεχόντως, στη στέρηση του δικαιώματος αποδείξεως, σε μια διαδικασία έρευνας της Επιτροπής, κατά πόσο οι προϋποθέσεις που εκτίθενται κατά τρόπο πειστικό και αποδεικνύονται τουλάχιστον «prima facie» πληρούνται πράγματι και πρέπει να καταλήξουν σε μέτρα άμυνας κατά την έννοια των άρθρων 10, 11 και 12 του κανονισμού 3017/79. Η αρνησιδικία αυτή βαρύνει ακόμα περισσότερο, καθώς η Επιτροπή έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για την εκτέλεση των αναγκαίων ερευνών και είναι η μόνη που έχει τη δυνατότητα να συλλέγει τις απαραίτητες πληροφορίες και να τις τοποθετεί σε ένα ενιαίο πλαίσιο. Με την αδικαιο-

λόγητη άρνηση της διενέργειας έρευνας, ο καταγγέλων θα έχανε όλες τις δικονομικές εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 7 του κανονισμού, προ της παρεμβάσεως της αποφάσεως της Επιτροπής περί τερματισμού της διαδικασίας, αν τα μέτρα άμυνας δεν παρίσταντο αναγκαία.

Υπό τις δεδομένες περιστάσεις, η άρνηση κινήσεως διαδικασίας θα ισοδυναμούσε, α priori, με άρνηση λήψεως μέτρων προστασίας, χωρίς η ίδια η Επιτροπή να σχηματίζει, βάσει προσωπικών διερευνήσεων, μια ιδέα της υφιστάμενης επιδοτήσεως και των συνεπειών που εντεύθεν απορρέουν. Ο τερματισμός της προκαταρκτικής διαδικασίας δεν μπορεί επομένως να «δικαιολογηθεί» κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού.

Η προστασία, στη φάση της διαδικασίας, προϋποθέτει την προστασία που παρέχεται από τις διατάξεις ουσίας και εγγύηση από τις διατάξεις του συνταγματικού δικαίου, των οποίων ένας τομέας και οι επιχειρήσεις που έχουν εν προκειμένω σχέση πρέπει να τυγχάνουν έναντι ζημιολόγων επιδοτήσεων.

Οι κρατικές επιδοτήσεις πρέπει να θεωρούνται ως παράνομες τουλάχιστον στην περίπτωση όπου προκαλούν ζημία. Κατ'αναλογία προς το άρθρο 92 της συνθήκης ΕΟΚ και λαμβάνοντας υπόψη τον κώδικα κατά των επιδοτήσεων της ΓΣΔΕ, οι επίδικες επιδοτήσεις αποτελούν παράνομα μέτρα από πλευράς δημοσίου διεθνούς δικαίου, που δικαιολογούν, εντεύθεν, την εφαρμογή ενός αντισταθμιστικού δασμού. Οι επιδοτήσεις αυτές αποτελούν συγχρόνως την αιτία της ζημίας που υπέστη η ελαιουργία, ως παραγωγή της Κοινότητας, και την οποία ζημία γνωρίζει η Επιτροπή. Ο κανονισμός 3017/79 σκοπό έχει να προλαμβάνει, με μέτρα κατά των επιδοτήσεων, την προσβολή της υποστάσεως και του δικαιώματος ασκήσεως μιας εμπορικής δραστηριότητας των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων, όπως η προσβολή που υφί-

σταται εν προκειμένω η κοινοτική ελαιουργία. Η άρνηση κινήσεως μιας αντισταθμιστικής διαδικασίας αφαιρεί τα ρητά και ουσιαστικά δικαιώματα κάθε προστασίας.

Θα ήταν απαράδεκτη η άποψη της Επιτροπής κατά την οποία τα μέτρα προστασίας αποτελούν, από τη νομική τους φύση, «μέτρα εμπόλιπτοντα αποκλειστικά στον τομέα της εμπορικής πολιτικής... λαμβανόμενα κυρίως προς το συμφέρον της γενικής οικονομίας». Ο πυρήνας της διαδικασίας αντντάμπινγκ και της αντισταθμιστικής διαδικασίας είναι η «παραγωγή της Κοινότητας» (άρθρο 4 του κανονισμού 3017/79), που περιλαμβάνει το σύνολο των παραγωγών παρόμοιων προϊόντων μέσα στην Κοινότητα. Οι αιτήσεις περί κινήσεως διαδικασίας πρέπει να κατατίθενται επ'ονόματι παραγωγού της Κοινότητας, η δε ζήμια πρέπει να προσδιορίζεται με αναφορά στην οικεία κοινοτική παραγωγή. Η συγκεκριμένη θέση σε εφαρμογή της προστασίας, από επιζήμιες επιδοτήσεις, με τον κώδικα της ΓΣΔΕ και τον κανονισμό 3017/79, ερειδόμενο στον κώδικα αυτό, έχουν μετριάσει πάρα πολύ, εκ προθέσεως, τις εκφάνσεις που συνδέονται με την εμπορική πολιτική και το συμφέρον της οικονομίας γενικότερα· η επιβεδαίωση παρέχεται με την απονομή στην ενδιαφερόμενη διομηχανία του δικαιώματος υποβολής καταγγελίας κατά πρώτο λόγο. Ο σκοπός προστασίας του κανονισμού 3017/79 επιβάλλει επομένως ότι ο οικείος οικονομικός τομέας απολαύει ισχυρής νομικής θέσεως και σαφών δικαιωμάτων στη διαδικασία που ακολουθεί την καταγγελία.

Η ανάγκη τερματισμού, με απόφαση, της διαδικασίας που κινήθηκε με καταγγελία, η νομική κατάσταση των καταγγελλόντων και ο σκοπός προστασίας του κανονισμού αναγκάζουν την Επιτροπή να λαμβάνει απόφαση. Στην προκειμένη περίπτωση, η απόφαση αυτή είχε ληφθεί οριστικά και αμετάκλητα υπό τη μορφή της ανακοινώσεως της 25ης Μαΐου 1982· κατά το μέτρο που

με αυτή διατυπωνόταν η άρνηση διενέργειας έρευνας, η απόφαση αυτή ήταν επίσης δεκτική προσφυγής βάσει του άρθρου 173, εδάφιο 2, του κανονισμού ΕΟΚ.

Όσον αφορά το δικαίωμα του καταγγέλλοντος προς λήψη μέτρων άμυνας, πρέπει πρώτον να διαπιστωθεί ότι η παρούσα διαδικασία δεν αφορά τέτοια μέτρα· το θέμα μέτρων άμυνας τίθεται εξάλλου μόνον όταν η Επιτροπή έχει κινήσει τη διαδικασία έρευνας και προβεί σε ίδιες διαπιστώσεις και διερευνήσεις. Αντικείμενο της παρούσας υπόθεσης είναι η άρνηση της Επιτροπής να διενεργήσει έρευνα.

Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή αρνηθείσα να κινήσει μια διαδικασία έρευνας, υπό το πρόσχημα ότι η αιτούσα δεν είχε δικαίωμα προς λήψη μέτρων άμυνας, προδίκασε μια απόφαση η οποία δεν μπορούσε οπωσδήποτε να ληφθεί προτού αυτή προβεί σε ίδιες διερευνήσεις και που, σε τελευταία ανάλυση, αφορούσαν την αρμοδιότητα του Συμβουλίου.

Η κρίσιμη διάταξη, όσον αφορά τον τερματισμό μιας διαδικασίας έρευνας, είναι το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 3017/79. Κατά τη διάταξη αυτή, μια αντισταθμιστική διαδικασία τερματίζεται μόνον αν φαίνεται ότι «κανένα μέτρο άμυνας δεν παρίσταται αναγκαίο»· τέτοια περίπτωση συντρέχει μόνο αν από τις επαληθεύσεις της Επιτροπής αποδεικνύεται η έλλειψη των προϋποθέσεων (επιδοτήσεων, ζημίας, αιτιώδους συνδέσμου). Εν προκειμένω, δεν μπορεί να τεθεί ζήτημα ελευθερίας εκτιμήσεως.

Η Επιτροπή μπορεί εξάλλου να αποφασίζει τον τερματισμό μιας διαδικασίας έρευνας μόνον αν δεν διατυπώθηκε καμιά ενα-

ντίωση στους κόλπους της επιτροπής αντιντάμπινγκ. Η άποψη της Επιτροπής σημαίνει σφετερισμό των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών και του Συμβουλίου, που μπορούν να αποφανθούν για την ανάγκη μέτρων άμυνας μόνον βάσει των διαπιστώσεων στις οποίες προβαίνει η Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας έρευνας.

Σε περίπτωση επιδοτήσεως που προκαλεί ζημία, υφίσταται δικαίωμα προς θέσπιση μέτρων άμυνας. Η επιχείρηση που προβαίνει στο ντάμπινγκ ή το κράτος που χορηγεί επιδότηση έχει, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το δικαίωμα να προσφύγει δικαστικώς κατά των μέτρων άμυνας που λαμβάνονται υπό μορφή ενός δασμού αντιντάμπινγκ ή ενός αντισταθμιστικού δασμού· για έναν πιο ισχυρό λόγο, ο παραγωγός της Κοινότητας, στον οποίο το ντάμπινγκ ή οι επιδοτήσεις προκαλούν ζημία, πρέπει να έχει το δικαίωμα να υποχρεώνει τα αρμόδια κοινοτικά όργανα να λαμβάνουν, κατόπιν διαπιστώσεως των γεγονότων, τα απαραίτητα μέτρα άμυνας. Ο κανονισμός 3017/79 θεσπίστηκε ως προστασία του οικείου βιομηχανικού τομέα· η Επιτροπή θα μπορούσε να εκμηδενίσει το δικαίωμα προς θέσπιση των αναγκαίων μέτρων άμυνας για την προστασία αυτή, αρνούμενη, παρά την ύπαρξη καταγγελίας στηριζόμενης σε πειστικές ενδείξεις, να διενεργήσει έρευνα και να διαπιστώσει επομένως τα γεγονότα.

Η ύπαρξη μιας «διακριτικής εξουσίας εκφεύγουσας από το δικαστικό έλεγχο», όσον αφορά την απόφαση περί κινήσεως και διενέργειας της έρευνας, δεν μπορεί πλέον να συναχθεί από την έννοια των «συμφερόντων της Κοινότητας».

Αντίθετα προς το άρθρο 12, το άρθρο 7 του κανονισμού, που θέτει τις προϋποθέσεις κινήσεως και εξελίξεως μιας αντισταθμιστικής διαδικασίας, ουδόλως κάνει αναφορά στην έννοια των συμφερόντων της Κοινότητας. Όταν η Επιτροπή λαμβάνει απόφαση περί του τερματισμού της προκα-

ταρκτικής διαδικασίας πρέπει επομένως να περιορίζεται στην εξέταση του αν υφίστανται «επαρκή αποδεικτικά στοιχεία», κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού· αν έτσι έχει το πράγμα, η κίνηση διαδικασίας δεν είναι μόνο δικαιολογημένη, αλλά και αναγκαία.

Η διενέργεια της έρευνας, όπως προβλέπεται από το άρθρο 7 του κανονισμού 3017/79, εμφανίζει ότι η έννοια των «συμφερόντων της Κοινότητας» αποκτά σημασία μετά την κίνηση της διαδικασίας και την εκτέλεση της έρευνας.

Η πραγματική σημασία της έννοιας «των συμφερόντων της Κοινότητας» είναι ελάχιστη στις διαδικασίες αντιντάμπινγκ και αντισταθμίσεως. Οι αποφάσεις των κοινοτικών οργάνων σε τέτοιες διαδικασίες ποτέ μέχρι σήμερα δεν περιείχαν συγκεκριμένες σκέψεις περί του συμφέροντος της Κοινότητας· η Επιτροπή προσπάθησε πάντοτε να εφαρμόζει αυστηρά το δίκαιο, λαμβάνοντας επομένως μέτρα άμυνας εφόσον πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις (επιδοτήσεις, βλάβη και αιτιώδης σύνδεσμος).

Τα επιχειρήματα της Επιτροπής, στο πλαίσιο αυτό, έχουν ένα γενικό και θεωρητικό χαρακτήρα: η Επιτροπή δεν εκθέτει κανένα συγκεκριμένο λόγο που θα μπορούσε να αντισταχθεί, από πλευράς συμφέροντος της Κοινότητας, στην κίνηση αντισταθμιστικής διαδικασίας κατά των εισαγωγών πίτας σόγιας βραζιλιανής προελεύσεως. Σκοπός της ήταν πράγματι να της αναγνωριστεί από το Δικαστήριο μια μη ελεγχόμενη διακριτική εξουσία όσον αφορά την κίνηση αντισταθμιστικής διαδικασίας. Η προκειμένη υπόθεση καταδεικνύει μέχρι ποιο σημείο η αναγνώριση αυτή θα ήταν επικίνδυνη για την προστασία της προσφεύγουσας: η Επιτροπή έχει ήδη διαπιστώσει, το 1977, την καταβολή παράνομων επιδοτήσεων από τη Βραζιλία, το κράτος δε αυτό παρέβη δύο φορές την υπόσχεσή του να τις καταργήσει. Υπό

τις περιστάσεις αυτές, το να μην παρασχεθεί στην προσφεύγουσα η νομική προστασία την οποία δικαιούται, κάνοντας επίκληση του συμφέροντος της Κοινότητας, θα κατέληγε σε περιφρόνηση της αρχής μιας εύλογης διαδικασίας, που απορρέει από την αρετή της νομιμότητας.

Οι λόγοι εμπορικής πολιτικής θα μπορούσαν δεβαίως να ληφθούν υπόψη, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκδόσεως αποφάσεως, βάσει της έννοιας των «συμφερόντων της Κοινότητας»· πάντως, δεν πρέπει να γίνεται επίκλησή τους για να προβάλλεται η διατήρηση καλών σχέσεων με έναν εμπορικό εταίρο επί του θιγέντος συμφέροντος ενός κοινοτικού παραγωγού. Η Βραζιλία, η οποία συμμετέχει στη συμφωνία περί της ερμηνείας και εφαρμογής των άρθρων VI, XVI και XXIII της ΓΣΔΕ, αναγνωρίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που εντεύθεν απορρέουν, δεν μπορεί δε να προσαφθεί στους εμπορικούς εταίρους ότι έχουν θέσει σε εφαρμογή μια αντισταθμιστική διαδικασία σύμφωνα με τους κανόνες της συμφωνίας αυτής. Λαμβάνοντας υπόψη τη συμπεριφορά της Βραζιλίας, κανένας καταναγκασμός δεν θαρύνει στην Επιτροπή και το Συμβούλιο· η Επιτροπή είχε εξάλλου υιοθετήσει, έναντι της ίδιας χώρας, μια τελείως διαφορετική στάση στους άλλους τομείς.

Οι διαδικασίες αντιντάμπινγκ και αντισταθμίσεως αποτελούν, δεβαίως, σύμφωνα με την οικονομία της συνθήκης ΕΟΚ, μέτρα εμπορικής άμυνας· αυτά τα μέτρα εμπορικής άμυνας συγκεκριμενοποιήθηκαν πάντως υπό τη μορφή συγκεκριμένων κωδικών στο πλαίσιο της ΓΣΔΕ, για να ενισχυθούν ιδίως τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του οικείου οικονομικού τομέα.

Στο πλαίσιο της ερμηνείας του κανονισμού 3017/79, πρέπει, σύμφωνα με την πέμπτη αιτιολογική του σκέψη, να ληφθεί υπόψη η πρακτική των άλλων συμβαλλόμενων κρατών της ΓΣΔΕ, ιδίως των Ηνωμένων Πολιτειών· οι τελευταίες αναγνωρίζουν στον οικείο οικονομικό τομέα πολύ ευρέα δικαιώματα προσφυγής.

δ) Θα ανταποκρινόταν στις αιτήσεις της καλώς εννοούμενης νομικής προστασίας και της ακριβούς εφαρμογής των κανόνων της διαδικασίας αντιντάμπινγκ και της διαδικασίας κατά των επιδοτήσεων να υπήρχε, στην από 25 Μαΐου 1982 επιστολή της Επιτροπής, μια απόφαση δυνάμενη να αποτελέσει αντικείμενο ακυρώσεως. Αν δεν έπρεπε να είχε έτσι το πράγμα, θα ήταν εύκολο για την Επιτροπή να αποφασίζει, με εσωτερική απόφαση, χωρίς να δεσμεύεται νομικά και χωρίς δικαστική προστασία, τις διαδικασίες που δέχεται και εκείνες που αρνείται. Πάντως, μια τέτοια εξουσία εκτιμήσεως δεν απονέμεται από τα άρθρα 5 έως 7 του κανονισμού 3017/79.

VI — Προφορική διαδικασία

Η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον Gilsdorf, επικουρούμενο μερικώς από τον Hans-Friedrich Beseler, διευθυντή της γενικής διευθύνσεως εξωτερικών σχέσεων, και η εταιρία FEDIOL, εκπροσωπούμενη από το δικηγόρο Ehle, ανέπτυξαν τα επιχειρήματά τους επί του παραδεκτού της προσφυγής και τις απαντήσεις τους στα ερωτήματα που έθεσε το Δικαστήριο κατά τη συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου 1983.

Η γενική εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1983.

Σκεπτικό

- 1 Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 29 Ιουλίου 1982, η Fédération de l'industrie de l'huile de la CEE (FEDIOL) άσκησε, δυνάμει του άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί την ακύρωση της από 25 Μαΐου 1982 ανακοινώσεως, με την οποία η Επιτροπή ενημέρωσε την προσφεύγουσα, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 5, του κανονισμού 3017/79 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1979, περί της άμυνας κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. τομ. 11/017, σ. 67), ότι δεν έπρεπε να κινηθεί διαδικασία κατά των επιδοτήσεων για τις εισαγωγές πίτας σόγιας βραζιλιανής προελεύσεως.
- 2 Με αίτηση που κατατέθηκε στις 11 Οκτωβρίου 1982, η Επιτροπή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 91 του κανονισμού διαδικασίας, ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί του παραδεκτού της προσφυγής, χωρίς να εισέλθει στη συζήτηση της ουσίας.
- 3 Από το φάκελο της υποθέσεως προκύπτει ότι στις 2 Απριλίου 1980 η FEDIOL υπέβαλε στην Επιτροπή καταγγελία, με την οποία κατήγγειλε την πρακτική επιδοτήσεων της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, όσον αφορά την εξαγωγή πίτας σόγιας και κάλεσε την Επιτροπή να κινηθεί, δυνάμει του κανονισμού 3017/79, την κατά των επιδοτήσεων διαδικασία, να ζητήσει εξηγήσεις από τη βραζιλιανή κυβέρνηση και να θεσπίσει έναν προσωρινό αντισταθμιστικό δασμό.
- 4 Στην καταγγελία αυτή, συμπληρωθείσα αργότερα με νέες πληροφορίες, η FEDIOL εκθέτει ότι η Βραζιλία επιδοτεί της εξαγωγές της πίτας σόγιας με διάφορα συνδυασμένα μέτρα: αφενός, ασκεί πίεση επί της εσωτερικής τιμής σπόρων σόγιας με τη θέσπιση περιορισμών στη εξαγωγή, ούτως ώστε να τους επιφυλάσσει, κατά προτίμηση και με ευνοϊκές τιμές, για την εθνική βιομηχανία· αφετέρου, χορηγεί πλεονεκτήματα στην εξαγωγή πίτας σόγιας λόγω των μέτρων που έχουν ληφθεί στο πλαίσιο του εσωτερικού φορολογικού συστήματος, με μια διαφοροποιημένη φορολογία επί της εξαγωγής σπόρων σόγιας και πίτας και με τη χορήγηση διευκολύνσεων προκειμένου περί πιστώσεων για εξαγωγές πίτας. Στο σύνολό τους, τα μέτρα αυτά σκοπό έχουν να ευνοήσουν την ανάπτυξη της βιομηχανίας αλέσεως σόγιας στη Βραζιλία και δημιουργούν σοβαρές δυσχέρειες για την ευρωπαϊκή βιομηχανία, η αποδοτικότητα της οποίας τίθεται έτσι υπό αμφισβήτηση.

- 5 Δεν αμφισβητείται ότι η Επιτροπή διεξήγαγε έρευνα για τη διαμφισβητούμενη από τη FEDIOL πρακτική, ότι διενήργησε διαπραγματεύσεις με τη βραζιλιανή κυβέρνηση και ότι πέτυχε ορισμένα αποτελέσματα και, τέλος, ότι ενημέρωσε την προσφεύγουσα για όλες αυτές τις ενέργειες.

- 6 Στις 30 Σεπτεμβρίου 1981, η FEDIOL όχλησε την Επιτροπή βάσει του άρθρου 175, εδάφιο 2, της συνθήκης ΕΟΚ, απαιτώντας την άμεση κίνηση της κατά των επιδοτήσεων διαδικασίας εναντίον της Βραζιλίας. Με την ίδια επιστολή, προειδοποίησε την Επιτροπή ότι θα έφερε την υπόθεση ενώπιον του Δικαστηρίου και ότι επιφύλασσόταν να επικαλεστεί την ευθύνη της Κοινότητας για τη ζημία που της προκάλεσε η άρνηση θεσπίσεως αντισταθμιστικού δασμού.

- 7 Με το από 4 Δεκεμβρίου 1981 τηλετύπημα, η Επιτροπή ενημέρωσε την προσφεύγουσα για την πρόοδο των διαβουλεύσεων που είχε με την αντιπροσωπεία της Βραζιλίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα κατά των επιδοτήσεων της ΓΣΔΕ (GATT), γνωστοποιώντας συγχρόνως ότι δεν είχε την πρόθεση, προς το παρόν, να κινήσει την κατά των επιδοτήσεων διαδικασία.

- 8 Στις 5 Φεβρουαρίου 1982, η Επιτροπή κοινοποίησε στην προσφεύγουσα το από 4 Φεβρουαρίου 1982 έγγραφο εργασίας, στο οποίο εξετάζει, αφενός, τα διάφορα διαμφισβητούμενα από τη FEDIOL βραζιλιανά μέτρα και, αφετέρου, το θέμα της ζημίας που υπέστη η ευρωπαϊκή βιομηχανία. Με την ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι τα περισσότερα από τα μέτρα που επικρίνει η προσφεύγουσα είχαν εν τω μεταξύ ανακληθεί από τη Βραζιλία και ότι τα εναπομένοντα μέτρα δεν άφηναν παρά ένα αμελητέο οικονομικά περιθώριο επιδοτήσεων. Η Επιτροπή δηλώνει ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, η κίνησή της κατά των επιδοτήσεων διαδικασίας της φαίνεται «όχι και τόσο σκόπιμη» και υπενθυμίζει ότι, κατά τη γενική εκτίμηση του φακέλου, πρέπει να ληφθεί υπόψη όχι μόνο το συμφέρον της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, αλλά και το συμφέρον των καταναλωτών.

- 9 Στις 5 Μαρτίου 1982, οργανώθηκε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής μια σύσκεψη με τους εκπροσώπους της προσφεύγουσας ομοσπονδίας. Μετά τη σύσκεψη αυτή, η Επιτροπή απηύθυνε, στις 25 Μαΐου 1982, στην προσφεύγουσα επιστολή, φέρουσα την υπογραφή του αρμόδιου διευθυντή της γενικής διευθύν-

σεως εξωτερικών σχέσεων, στην οποία, αφού υπενθυμίζει τις ανταλλαγές πληροφοριών που προαναφέρονται, εκφράζεται ως ακολούθως:

«Για το λόγο αυτό και σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 5, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3017/79 του Συμβουλίου, έχω την τιμή να σας ενημερώσω ότι δεν θα κινηθεί από την Επιτροπή διαδικασία κατά των επιδοτήσεων σχετικά με τις εισαγωγές πίτας σόγιας βραζιλιανής προελεύσεως.

Θα ήθελα πάντως να προσθέσω ότι η Επιτροπή θα παρακολουθεί με προσοχή τις εξελίξεις της καταστάσεως στον τομέα αυτό, πολύ περισσότερο καθώς η εξέλιξη της βραζιλιανής πιστωτικής πολιτικής μπορεί να δημιουργήσει ανησυχίες, τόσο όσον αφορά τις προθεσμίες όσο και τα επιτόκια.»

- 10 Κατά της ανακοίνωσης αυτής η FEDIOL άσκησε προσφυγή ακυρώσεως βάσει του άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης.
- 11 Με το υπόμνημά της επί του παρεμπόδιτος ζητήματος του παραδεκτού, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η από 25 Μαΐου 1982 ανακοίνωσή της αποτελεί απλή ενημέρωση κατά την έννοια του άρθρου 5 του κανονισμού 3017/79 και δεν εμπερικλείει καμιά απόφαση άλλου περιεχομένου. Κατ' αυτήν, ο κανονισμός, μολονότι αναγνωρίζει στις επιχειρήσεις και στις ενώσεις το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας, δεν τους απονέμει το δικαίωμα να επιτύχουν την κίνηση διαδικασίας κατά των επιδοτήσεων. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την έκταση του περιθωρίου εκτιμήσεως που της επιφυλάσσεται στο πλαίσιο του κανονισμού και τονίζει ότι η άσκηση της εξουσίας αυτής άπτεται του οικονομικού και πολιτικού συμφέροντος της Κοινότητας, καθώς και των ενδιαφερόμενων τρίτων κρατών. Κατ' αυτήν, ο σκοπός του κανονισμού συνίσταται όχι μόνο στην προστασία της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, αλλά και στην προστασία του γενικού συμφέροντος της Κοινότητας στο σύνολο του πολυσύνθετου χαρακτήρα του.
- 12 Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή φρονεί ότι το από 25 Μαΐου 1982 έγγραφο δεν συνιστά πράξη προσβλητή κατά την έννοια του άρθρου 173, εδάφιο 2, και ότι, γι' αυτό το λόγο, η προσφυγή είναι απαράδεκτη.
- 13 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι ο κανονισμός 3017/79 επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να κινήσει επίσημη έρευνα, βάσει του άρθρου 7, εφόσον, κατά τη

διάρκεια της προκαταρκτικής φάσεως της διαδικασίας, της προσκομιστούν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία προς απόδειξη πράγματι της επιδοτήσεως και της ζημίας που προκλήθηκε στην ευρωπαϊκή βιομηχανία. Εφόσον αποδειχτούν τα γεγονότα αυτά, η Επιτροπή δεν έχει πλέον εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τις εντεύθεν συναγόμενες συνέπειες.

- 14 Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα φρονεί ότι σε περίπτωση επιδοτήσεως και ζημίας που απορρέει εντεύθεν, οι παραγωγοί της Κοινότητας έχουν το δικαίωμα να απαιτήσουν από τα αρμόδια κοινοτικά όργανα να λάβουν, μετά τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, τα απαραίτητα μέτρα άμυνας. Κατά το παρόν στάδιο, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι δικαίως απαιτεί, ενόψει των πειστικών στοιχείων που έχει παράσχει, να ανοίξει η Επιτροπή τη φάση της επίσημης έρευνας που προβλέπεται από το άρθρο 7 του κανονισμού.
- 15 Η αμφισβήτηση αυτή πρέπει να επιλυθεί υπό το φως του όλου συστήματος διερευνήσεως και άμυνας που δημιούργησε ο κανονισμός 3017/79. Στο πλαίσιο του συστήματος αυτού πρέπει να προσδιοριστούν τα δικαιώματα της προσφεύγουσας.
- 16 Κατά το άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 3, κάθε επιχείρηση ή ομοσπονδία επιχειρήσεων της Κοινότητας, η οποία θεωρεί ότι βλάπτεται ή απειλείται από εισαγωγές που αποτελούν αντικείμενο επιδοτήσεων, έχει το δικαίωμα να υποβάλει καταγγελία προς την Επιτροπή ή σε κράτος μέλος, το οποίο και υποχρεούται να τη διαδίδάσει στην Επιτροπή. Η υποβολή καταγγελίας δίνει λαθή σε διαβουλευσεις των κυβερνήσεων των κρατών μελών, σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που ορίζονται στο άρθρο 6 του κανονισμού.
- 17 Η έκταση της εξετάσεως στην οποία η Επιτροπή οφείλει να προβεί κατά το στάδιο αυτό προκύπτει από το άρθρο 6, παράγραφος 4, που εμφανίζει το αντικείμενο στο οποίο αναφέρονται οι διαβουλευσεις που προηγούνται κάθε αποφάσεως: η ύπαρξη και η σπουδαιότητα του αποτελέσματος της επιδοτήσεως, η ύπαρξη και η σπουδαιότητα της ζημίας, ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ των εισαγωγών που ευνοούνται από την επιδότηση και της ζημίας και, τέλος, η φύση των ενδεδειγμένων μέτρων προς πρόληψη ή θεραπεία της ζημίας που μπορεί να προκύψει από την επιδότηση.

- 18 Όταν, μετά το πέρας των διαβουλεύσεων επί των διαφόρων αυτών αντικειμένων, η Επιτροπή φρονεί ότι η καταγγελία δεν περιέχει επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ώστε να δικαιολογείται η διενέργεια έρευνας, υποχρεούται να ενημερώσει σχετικώς τον καταγγέλλοντα.
- 19 Αντίθετα, όταν η Επιτροπή θεωρεί ότι διαθέτει επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ώστε να δικαιολογείται η διενέργεια επίσημης έρευνας, οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 7, να λάβει ένα σύνολο μέτρων δημοσιότητας, μεταξύ των οποίων ανακοίνωση στην Επίσημη Εφημερίδα, και να προβεί σε διερευνήσεις, είτε απευθείας είτε σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Σύμφωνα με τις παραγράφους 4,5 και 6 του ίδιου άρθρου, οι καταγγέλλοντες πρέπει να είναι σε θέση να λαμβάνουν γνώση, υπό την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων, των πληροφοριών που παρέχονται στην Επιτροπή. Κατόπιν αιτήσεώς τους, πρέπει η Επιτροπή να ακούει τις απόψεις τους, μπορούν δε να ζητήσουν από αυτή να τους παρασχεθεί η ευκαιρία να συναντηθούν με τα άλλα μέρη που θίγονται από την έρευνα. Από το στάδιο αυτό, σύμφωνα με την παράγραφο 7 του ίδιου άρθρου, οι κοινοτικές αρχές μπορούν να λάβουν προκαταρκτικές αποφάσεις ή να εφαρμόσουν προσωρινά μέτρα, τα οποία πρέπει να λαμβάνονται «ταχέως».
- 20 Προκειμένου να καταστεί δυνατή η εξάλειψη ή η εξουδετέρωση ενός ενδεχόμενου αποτελέσματος επιδοτήσεων, ο κανονισμός προβλέπει μια κλιμάκωση μέτρων, τα οποία είναι δυνατό να συνίστανται στην ανάληψη υποχρεώσεων από τη χώρα προελεύσεως ή εξαγωγής των εν λόγω προϊόντων, στον καθορισμό προσωρινού αντισταθμιστικού δασμού και στον καθορισμό οριστικού αντισταθμιστικού δασμού.
- 21 Οι τρόποι αναλήψεως υποχρεώσεων καθορίζονται από το άρθρο 10 του κανονισμού, που προβλέπει επίσης μέτρα για την περίπτωση όπου δεν τηρούνται οι αναληφθείσες υποχρεώσεις. Οι υποχρεώσεις αυτές γίνονται αποδεκτές από την Επιτροπή μετά το πέρας της διαδικασίας των διαβουλεύσεων του άρθρου 6.
- 22 Με αίτηση κράτους μέλους ή και εξ ίδιας πρωτοβουλίας, η Επιτροπή μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 11, να θεσπίσει έναν προσωρινό αντισταθμιστικό δασμό, όταν από προκαταρκτική εξέταση προκύπτει ότι υφίσταται επιδότηση και όταν υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ζημίας που προκλήθηκε απ' αυτήν και ότι τα συμφέροντα της Κοινότητας υπαγορεύουν δράση, προκειμένου να εμποδιστεί η πρόκληση ζημίας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Η αναγνώριση των

δικαιωμάτων αυτών υπόκειται στις απαιτήσεις της διαβουλεύσεως που προβλέπεται από το άρθρο 6, υπό την επιφύλαξη της περιπτώσεως επείγουσας ανάγκης. Δυνάμει της παραγράφου 4 του άρθρου 11, η Επιτροπή έχει την υποχρέωση να ενημερώνει αμέσως το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη για κάθε απόφαση που λαμβάνεται σε θέματα προσωρινών δασμών.

- 23 Όταν από την οριστική διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών εκ μέρους της Επιτροπής προκύπτει ότι υπάρχει επιδότηση και εντεύθεν προκαλούμενη ζημία και ότι τα συμφέροντα της Κοινότητας απαγορεύουν κοινοτική δράση, το Συμβούλιο, αποκρινόμενο με ειδική πλειοψηφία, θεσπίζει οριστικό αντισταθμιστικό δασμό κατόπιν προτάσεως που υποβάλλεται, μετά διαβούλευση, από την Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 12 της συνθήκης.
- 24 Πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά το άρθρο 13, παράγραφος 1, οι αντισταθμιστικοί δασμοί, που πρέπει να εφαρμόζονται προσωρινά ή οριστικά, θεσπίζονται με κανονισμό.
- 25 Από σύγκριση μεταξύ των διατάξεων που διέπουν τις διαδοχικές φάσεις της διαδικασίας που περιγράφηκε παραπάνω προκύπτει ότι ο κανονισμός αναγνωρίζει την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος των παραγωγών της Κοινότητας προς θέσπιση μέτρων κατά των επιδοτήσεων και ότι καθορίζει, υπέρ αυτών, ορισμένα συγκεκριμένα δικαιώματα, δηλαδή το δικαίωμα να υποβάλλουν στην Επιτροπή όλα τα πληροφοριακά στοιχεία που θεωρούν ενδεδειγμένα, να λαμβάνουν γνώση, υπό ορισμένες επιφυλάξεις, των στοιχείων που δρίσκονται στα χέρια της Επιτροπής, να ακούονται κατόπιν αιτήσεώς τους και να έχουν τη δυνατότητα συναντήσεως με τα άλλα μέρη κατά την ίδια διαδικασία, τέλος δε, να ενημερώνονται σε περίπτωση όπου η Επιτροπή αποφασίζει να μη δώσει συνέχεια σε μια καταγγελία. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, σε περίπτωση τερματισμού της διαδικασίας που επέρχεται κατά το πέρας της ρυθμιζόμενης από το άρθρο 5 προκαταρκτικής φάσεως της έρευνας, η ενημέρωση αυτή πρέπει να περιέχει τουλάχιστον έκθεση των ουσιωδών συμπερασμάτων της Επιτροπής και περίληψη της αιτιολογίας της, όπως ορίζεται στο άρθρο 9, για την περίπτωση τερματισμού των επίσημων ερευνών.
- 26 Ναι μεν η Επιτροπή, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που της αναγνωρίζει ο κανονισμός 3017/79, έχει την υποχρέωση να διαπιστώνει αντικειμενικά τα γεγονότα που έχουν σχέση με την ύπαρξη πρακτικής επιδοτήσεων και με τη ζημία που μπορεί εντεύθεν να προκύψει για τις επιχειρήσεις της Κοινότητας,

διαθέτει όμως ευρεία εξουσία εκτίμησης για να προσδιορίζει, σε συνάρτηση με τα συμφέροντα της Κοινότητας, τα μέτρα που πρέπει ενδεχομένως να λάβει προς αντιμετώπιση της διαπιστούμενης καταστάσεως.

- 27 Υπό το φως των σκέψεων αυτών, που αντλούνται από το σύστημα του κανονισμού 3017/79, πρέπει να προσδιοριστεί κατά πόσο θεμελιώνεται δικαίωμα προσφυγής για τους καταγγέλλοντες.
- 28 Καταρχήν παρίσταται δέβαιο — το σημείο δε αυτό δεν αμφισβητείται από την Επιτροπή — ότι δικαίωμα προσφυγής πρέπει να αναγνωρίζεται στους καταγγέλλοντες σε περίπτωση που προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι οι κοινοτικές αρχές δεν έλαβαν υπόψη τα δικαιώματα που τους αναγνωρίζει ειδικά ο κανονισμός, δηλαδή το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας, το δικαίωμα — που ενυπάρχει στο πρώτο — να εξετάζεται η καταγγελία αυτή από την Επιτροπή με τη δέουσα φροντίδα και σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία, τη λήψη πληροφοριών στα όρια που καθορίζονται από τον κανονισμό και, τέλος, στην περίπτωση που η Επιτροπή αποφασίζει να μη δώσει συνέχεια στην καταγγελία, το δικαίωμα λήψεως πληροφοριών, στις οποίες περιέχεται ο ελάχιστος αριθμός εξηγήσεων που εξασφαλίζει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού.
- 29 Επιπλέον, πρέπει να αναγνωρίζεται στους καταγγέλλοντες, στο πνεύμα των αρχών που διαπνέουν τα άρθρα 164 και 173 της συνθήκης, το δικαίωμα να αξιώσουν, όσον αφορά τόσο την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών όσο και τη θέσπιση των μέτρων άμυνας που προβλέπει ο κανονισμός, ένα δικαστικό έλεγχο προσιδιάζοντα στη φύση των εξουσιών που επιφυλάσσονται σχετικά στα όργανα της Κοινότητας.
- 30 Επομένως, δεν μπορεί κανείς να αρνηθεί στους καταγγέλλοντες το δικαίωμα να υποβάλλουν σε δικαστική κρίση όλα τα στοιχεία που καθιστούν δυνατή την εξακρίβωση αν η Επιτροπή τήρησε τις διαδικαστικές εγγυήσεις που χορηγεί στους καταγγέλλοντες ο κανονισμός 3017/79 αν διέπραξε πρόδηλα σφάλματα κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών ή παρέλειψε να λάβει υπόψη ουσιώδη στοιχεία που θα μπορούσαν να κάνουν πιστευτή την ύπαρξη ενός αποτελέσματος επιδοτήσεως ή αν υπεισήλθαν στην αιτιολογία της στοιχεία συνιστώντα κατάχρηση εξουσίας. Σχετικά, χωρίς να είναι δυνατό να επέμβει στην

εκτίμηση που επιφυλάσσεται στις κοινοτικές αρχές από τον προαναφερθέντα κανονισμό, ο δικαστής καλείται να ασκήσει τον έλεγχο, που κανονικά ανήκει σ' αυτόν, ενόψει της διακριτικής εξουσίας που απονέμεται στη δημόσια αρχή.

- 31 Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η άποψη που υιοθέτησε η Επιτροπή είναι υπερβολική, εφόσον θεωρεί απαράδεκτη, καταρχήν, κάθε προσφυγή που ασκείται από τους καταγγέλλοντες, τους οποίους καθορίζει το άρθρο 5 του κανονισμού. Καθώς αποδείχτηκε παραπάνω, ο κανονισμός αυτός αναγνωρίζει στις επιχειρήσεις και στις ενώσεις τους, οι οποίες βλάπτονται από πρακτική επιδοτήσεων τρίτων χωρών, έννομο συμφέρον να τεθούν σε κίνηση αμυντικές ενέργειες της Κοινότητας· επομένως, πρέπει να τους αναγνωριστεί δικαίωμα προσφυγής στο πλαίσιο της έννομης κατάστασης που προσδιορίζεται από τον κανονισμό υπέρ αυτών.
- 32 Επομένως, στην προσφεύγουσα εναπόκειται να προβάλει τους λόγους της κατά τη διάρκεια της μετέπειτα διαδικασίας, για να αποδείξει ότι αυτοί εμπίπτουν στα όρια της νομικής προστασίας που της παρέχουν ο κανονισμός 3017/79 και οι γενικές αρχές της συνθήκης.
- 33 Για όλους αυτούς τους λόγους, η προσφυγή πρέπει να κριθεί παραδεκτή και να διαταχθεί η πρόοδος της διαδικασίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 34 Ως προς τα δικαστικά έξοδα πρέπει το Δικαστήριο να επιφυλαχθεί.

Διά ταύτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας πριν αποφανθεί επί της ουσίας, αποφασίζει:

1) Η προσφυγή είναι παραδεκτή.

2) Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Mertens de Wilmars	Pescatore	O'Keeffe
Everling	Mackenzie Stuart	Bosco
Due	Bahlmann	Galmot
		Koopmans
		Κακούρης

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 4 Οκτωβρίου 1983.

Κατ' εντολή του γραμματέα

H. A. Rühl

Κύριος υπάλληλος διοικήσεως

Ο πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIMONE ROZÈS
ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 31 ΜΑΪΟΥ 1983 ¹

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

Η Fédération de l'industrie de l'huilerie της ΕΟΚ (FEDIOL), εδρεύουσα στις Βρυξέλλες, άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου, δυνάμει

του άρθρου 173, εδάφιο 2, της συνθήκης, προσφυγή ακυρώσεως της αποφάσεως που φέρεται ως περιεχόμενη στην από 25 Μαΐου 1982 επιστολή της Επιτροπής, με την οποία η τελευταία αρνήθηκε να κινήσει τη διαδικασία κατά των επιδοτήσεων σχε-

¹ — Μετάφραση από τα γαλλικά.